

Sygn. akt VII U 2832/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 listopada 2019 r. w Warszawie

sprawy T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania T. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 9 maja 2019 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 29 maja 2019 r. **T. S.** złożyła do protokołu odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 maja 2019 r. znak:(...) Odwołująca wskazała, że nie zgadza się z powyższą decyzją i wniosła o wyliczenie emerytury powszechnej zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r., tj. bez pomniejszenia podstawy wyliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych (odwołanie k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 czerwca 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że na podstawie skarżonej decyzji odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z dnia 3 lipca 2013 r. znak: (...) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. Powołał się przy tym na art. 146 i 151 k.p.a., zgodnie z którym uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić, jeśli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat; w takiej sytuacji organ ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności z powodu których nie uchylił tej decyzji. W przedmiotowej sprawie od dnia doręczenia decyzji z dnia 3 lipca 2013 r. minęło 5 lat, zatem nie było możliwe jej uchylenie (odpowiedź na odwołanie k. 4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. S., urodzona (...), ma przyznane prawo

do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej od 31 sierpnia 2006 r. na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 28 września 2006 r. znak:

(...)/25 na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela. Emerytura była następnie przeliczana z uwagi na uwzględnienie dodatkowego stażu pracy odwołującej oraz waloryzowana. Na dzień 1 listopada 2012 r. wysokość wcześniejszej emerytury wynosiła 2.163,58 zł (wniosek o emeryturę z 31.08.2006 r. k. 1-7 a.r., decyzja ZUS z 28.09.2006 r.

k. 81 a.r., decyzje ZUS ws. waloryzacji i przeliczenia emerytury – k. 111 a.r., k. 129 a.r., k. 153 a.r., k. 161 a.r., k. 171 a.r., k. 179 a.r., k. 203 a.r., k. 213 a.r., k. 223 a.r., k. 232 a.r., k. 250 a.r., k. 260 a.r., k. 262 a.r., k. 272 a.r. k. 260 a.r., k. 290 a.r., k. 302 a.r., k. 312 a.r., k. 322 a.r., k. 332 a.r., k. 346 a.r., k. 348 a.r., k. 355 a.r., k. 372 a.r.).

W dniu 16 czerwca 2015 r. T. S. złożyła w ZUS(...)Oddział

w W. wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Po rozpoznaniu ww. wniosku ZUS (...) Oddział w W. decyzją z dnia

3 lipca 2015 r. znak: (...) przyznał odwołującej prawo do emerytury

od pierwszego dnia miesiąca w którym złożono wniosek, tj. od dnia 1 czerwca 2015 r. Wysokość emerytury, obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, wyniosła 1.625,90 zł. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że emerytura powszechna jest niższa od dotychczas wypłacanej emerytury wcześniejszej, wobec czego nadal wypłacana będzie emerytura wcześniejsza jako świadczenie korzystniejsze (wniosek o emeryturę z 16.06.2015 r. k. 1-5 a.r., decyzja ZUS z 03.07.2013 r. k. 11/12 a.r.).

W dniu 6 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie

o sygn. P 20/16, na podstawie którego orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 39 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie

art. 46 tej ustawy. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego weszło w życie z dniem 21 marca 2019 r. (okoliczność bezsporna).

W dniu 3 kwietnia 2019 r. T. S. złożyła w ZUS (...)Oddział

w W. pismo wniosek o ponowne obliczenie świadczenia w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r. z adnotacją „skarga o wznowienie postępowania” (wniosek z 03.04.2019 r. – nieoznaczona karta a.r.).

W odpowiedzi na powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał w dniu 9 maja 2019 r. decyzję znak: (...) odmówił uchylenia decyzji z dnia 3 lipca 2015 r. znak: (...). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał,

że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r. dotyczy kobiet urodzonych

w 1953 r., które do obliczenia emerytury miały zastosowany art. 25 ust. 1b ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast odwołująca przed przyznaniem emerytury z powszechnego wieku emerytalnego pobierała emeryturę wcześniejszą, przyznaną na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela. Nie jest to więc emerytura wcześniejsza,

o której mowa w wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a zatem na podstawie art. 151 § 1 pkt 1 w zw. z art. 145a k.p.a. brak jest podstaw do uchylenia decyzji z 3 lipca 2015 r. (decyzja

ZUS z 09.05.2019 r. – nieoznaczona karta a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny, na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460) Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych –

że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów, lecz prawa. Ponadto strony nie wniosły

o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do meritum, Sąd Okręgowy zważył, że na podstawie skarżonej decyzji ZUS (...) Oddział w W. odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z dnia 3 lipca 2015 r. znak: (...) na podstawie której przyznał jej prawo do emerytury w wieku powszechnym, powołując się na art. 151 § 1 pkt 1 w zw. z art. 145a z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096). Ubezpieczona wnosząc o wznowienie postępowania przed organem rentowym, a także składając odwołanie, powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. w sprawie

o sygn. P 20/16, w którym Trybunał orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...) r., które przed dniem

1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Instytucja wznowienia postępowania stanowi nadzwyczajny tryb procedury administracyjnej, gdyż umożliwia uchylenie decyzji ostatecznych, co stanowi wyjątek

od zasady trwałości tych decyzji, zawartej w art. 16 k.p.a. Tryb ten znajduje zastosowanie

w przypadku wystąpienia w postępowaniu wad określonych w art. 145 § 1 k.p.a. oraz

w sytuacji, gdy zaistnieje przesłanka wskazana w art. 145a § 1 k.p.a. Zgodnie z treścią powołanego wyżej przepisu art.

145a § 1 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. Stwierdzenie, czy przyczyna wznowienia postępowania rzeczywiście wystąpiła w sprawie i jakie z

tego wynikają skutki dla rozstrzygnięcia sprawy, mogą być wyłącznie efektem postępowania przeprowadzonego po wydaniu postanowienia na podstawie przepisu art. 149 § 1 i muszą być wyrażone w decyzji wydanej w oparciu o art.

151 k.p.a. Badając wystąpienie przesłanki określonej w treści przepisu art. 145a § 1 k.p.a.,

organ rentowy na wstępnym etapie postępowania bada wyłącznie, czy zachowano ustawowy termin do wniesienia żądania. W przypadku spełnienia tego warunku, po wznowieniu postępowania w drodze postanowienia, organ prowadzi następnie w myśl przepisu

art. 149 § 2 k.p.a. postępowanie, co do przyczyn wznowienia i co do rozstrzygnięcia istoty sprawy. Jednocześnie, przepis art. 146 § 1 k.p.a. stanowi, że uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 oraz w art. 145a nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat, co oznacza, że organ administracyjny rozpoznający sprawę po wznowieniu postępowania musi badać nie tylko, czy istniały przyczyny wznowienia podane w art. 145 § 1 k.p.a., ale także czy na przeszkodzie ewentualnemu rozstrzygnięciu sprawy, co do istoty nie stoją okoliczności, o jakich mowa

w cytowanym art. 146 k.p.a. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1999 r., sygn. akt I SA 1956/98).

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na rozbieżność argumentacji organu rentowego na tle uzasadnienia skarżonej decyzji oraz stanowiska przyjętego w niniejszym postępowaniu. W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wskazała, że w przypadku odwołującej organ odmówił uchylecia decyzji z jednoczesnym stwierdzeniem jej wydania

z naruszeniem prawa, powołując się przy tym na art. 146 i 151 k.p.a. Argumentacja ta jest jednak całkowicie niezgodna z rzeczywistym stanem rzeczy. Z niewiadomych przyczyn pełnomocnik organu rentowego przyjęła błędną datę decyzji, której ubezpieczona wzruszenia się domagała, jako dzień 3 lipca 2013 r., jak również, że w sprawie ubezpieczonej wydano postanowienie o wznowieniu postępowania. Tymczasem w aktach rentowych brak decyzji dotyczącej przyznania ubezpieczonej emerytury powszechnej w 2013 roku, jak również

ww. postanowienia. Decyzja przyznająca odwołującej prawo do emerytury w wieku powszechnym została wydana w dniu 3 lipca 2015 r., co oznacza, że wniesiona przez ubezpieczoną skarga o wznowienie postępowania w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, złożona w ZUS w dniu 3 kwietnia 2019 r., została złożona z zachowaniem 5-letniego terminu, o którym mowa w cytowanym wyżej art. 146 § 1 k.p.a.

Niezależnie od braku zasadności powyższej argumentacji Sąd Okręgowy, jako sąd ubezpieczeń społecznych, przy rozpoznaniu niniejszej sprawy były związane treścią skarżonej decyzji, a więc podniesioną w niej argumentacją, zgodnie z którą powołany przez odwołującą wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r., w którym upatrywała podstaw do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, nie w istocie nie odnosił się do jej sytuacji prawnej.

W uzasadnieniu wyroku z 6 marca 2019 r. sygn. P 20/19 Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzony ustawą emerytalną nowy system świadczeń emerytalnych przewiduje jedynie przejściowe utrzymanie preferencyjnych rozwiązań, dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zasadniczo regulacja ta dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie tej ustawy

(1 stycznia 1999 r.) osiągnęli, bez względu na płeć, wiek co najmniej 50 lat, a więc urodzili się nie później niż w dniu 31 grudnia 1948 r. Odstępstwo od tej zasady dotyczy osób, które urodziły się (...). Jest ono obwarowane kolejnymi warunkami, w tym

w szczególności uzależnione jest od spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Możliwość nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46

w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przez kobiety także nie dotyczy wszystkich kobiet urodzonych w latach 1949-1968, lecz tylko tych, które urodziły się nie później niż do dnia

31 grudnia 1953 r. ze względu na wymóg nabycia prawa do emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zakwestionowane regulacje prawne dotyczą zatem jednolitej grupy kobiet,

które zachowały prawo do uzyskania emerytury powszechnej po uprzednim pobieraniu emerytury wcześniejszej przysługującej po ukończeniu 55 lat. Do grupy tej należą kobiety urodzone w latach 1949-1953. Jednak po wejściu w życie z dniem 1 maja 2013 r. dodanego art. 25 ust. 1b tylko część z nich, a mianowicie kobiety urodzone w (...)

r., zostały pozbawione możliwości zrealizowania prawa do powszechnej emerytury na dotychczasowych zasadach, bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych. W konsekwencji z jednolitej kategorii podmiotów podobnych wyodrębniona została grupa kobiet z rocznika 1953, która podobnie jak pozostałe kobiety należące do tej kategorii nabyła co prawda prawo zarówno do emerytury wcześniejszej, jak i powszechnej, lecz przy obliczaniu tego ostatniego świadczenia znajdują zastosowanie wobec nich odmienne, mniej

korzystne zasady od tych, które obowiązywały przy obliczaniu emerytury powszechnej kobietom urodzonym w latach 1949-1952. Tymczasem świadczenia te mają cechę wspólną, relewantną ze względu na treść zaskarżonej regulacji, a mianowicie miały one umożliwić osobom w wieku starszym, ze stosunkowo długim stażem ubezpieczenia, zachowanie przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę i możliwość uzyskania kolejnej emerytury

po osiągnięciu powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ich celem było więc łagodzenie skutków likwidacji uprawnień emerytalnych obniżających wiek emerytalny,

co było jednym z głównych założeń reformy emerytalnej. Z tego też względu rozwiązania te miały charakter przejściowy i były adresowane do określonej kategorii podmiotów.

W związku z powyższym, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowanie art. 25 ust. 1b wobec kobiet urodzonych w (...) r., pobierających emeryturę na podstawie przepisów art. 46 ustawy emerytalnej, które nie mogły nabyć prawa

do emerytury przysługującej z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego przed 1 stycznia 2013 r., kiedy wprowadzono nowe, mniej korzystne zasady w zakresie obliczania jej wysokości nieobowiązujące pozostałe roczniki kobiet należące do kategorii ubezpieczonych uprawnionych do ustalenia emerytury po emeryturze, narusza zasady równości w prawie do zabezpieczenia społecznego i jest przez to niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z przepisem art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny zauważył przy tym, że pytanie prawne inicjujące postępowanie dotyczyło przepisu ustanawiającego sposób obliczania podstawy emerytury powszechnej w odniesieniu do wszystkich osób, które pobrały już emeryturę na podstawie wymienionych w tym przepisie, szczegółowych unormowań ustawy emerytalnej. Chodzi tu o unormowania wprowadzające wyjątek od zasady ogólnej, w myśl której uzyskanie prawa do emerytury następuje z chwilą osiągnięcia wieku określonego w art. 24 ustawy emerytalnej. Wyjątki wspomniane w art. 25 ustawy emerytalnej dotyczą: emerytury częściowej (art. 26b), wcześniejszej emerytury (art. 46), emerytury kolejowej (art. 50), emerytury górniczej (art. 50a i art. 50e), emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (art. 184 ustawy o FUS), jak również emerytury nauczycielskiej (art. 88 ustawy

z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, Dz. U. z 2016 poz. 1379, ze zm.) oraz emerytury górniczej (art. 34 lub w art. 48 i art. 49 ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym 31 grudnia 2006 r.). Pytający sąd kwestionował art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej wyłącznie w odniesieniu do kobiet urodzonych w (...) r., które nabyły prawo do emerytury przewidzianej w art. 46 ustawy emerytalnej. Trybunał stwierdził, że w petitum pytania prawnego powołano również art. 50 ustawy emerytalnej, ale stan faktyczny sprawy zawisłej przed pytającym sądem wskazuje, że nie dotyczy ona uprawnień z tytułu emerytury kolejowej. Z tego względu kwestionowany art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej został poddany kontroli konstytucyjności wyłącznie w odniesieniu do ubezpieczonej urodzonej w (...) r., która nabyła i zrealizowała prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej. Konsekwencją powyższego było stwierdzenie niezgodności art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z Konstytucją RP, jedynie w zakresie, w jakim dotyczył on kobiet urodzonych w (...) r., które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy; jednocześnie Trybunał nie zawarł tożsamego stwierdzenia w stosunku do pozostałych wyjątków wskazanych w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w tym również emerytury nauczycielskiej.

W kontekście powyższego w ocenie Sądu Okręgowego należało podzielić argumentację organu rentowego wyrażoną w uzasadnieniu skarżonej decyzji w zakresie, w jakim organ ten wskazał, że w przypadku odwołującej brak podstaw do uchylenia decyzji z 3 lipca 2015 r. Niewątpliwie bowiem ubezpieczona od 31 sierpnia 2006 r. pobierała emeryturę wcześniejszą przyznaną jej na podstawie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela, a zatem w oparciu o inny przepis, niż wskazany w przytoczonym wyżej wyroku art. 46 ustawy emerytalnej. Wskazać przy tym należy, że choć przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS są uwzględniane przy obliczeniu wysokości emerytury nauczyciela, to zasady przechodzenia na emeryturę nauczycieli urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., bez względu na wiek, zostały określone odrębnymi przepisami, zgodnie z art. 47 ustawy emerytalnej. Poprzez „odrębne przepisy” należy rozumieć w tym przypadku właśnie art. 88 ustawy Karta Nauczyciela. W konsekwencji powyższego zdaniem Sądu należało stwierdzić, że w przypadku odwołującej nie zachodziła podstawa do wznowienia postępowania w oparciu o art. 145a § 1 k.p.a., bowiem wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r. nie prowadził do uznania art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej za niezgodny z Konstytucją RP

w zakresie, w jakim przepis ten dotyczy kobiet urodzonych w (...) r., które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela. Istotą podstawy instytucji wznowienia postępowania określonej w art. 145a § 1 k.p.a. jest orzeczenie

o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja; innymi słowy, przepis uznany za niezgodny z aktem wyższego rzędu musi stanowić podstawę decyzji, której wznowienia ubezpieczony się domaga. O ile w przypadku ubezpieczonej organ rentowy w decyzji z 3 lipca 2015 r. ustalił wysokość jej emerytury powszechnej z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, o tyle, jak wskazano wyżej, przepis ten w zakresie w jakim dotyczy osób pobierających emeryturę nauczycielską, nie został uznany za niezgodny z Konstytucją.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany decyzji, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie orzekając jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

K.S.